

Andrej Gradišnik

Prijatelj za vedno

Le kam se ti mudi ...

Grega je odraščal v gorniški družini, tako kot jaz. Obema so bile gore položene v zibko. Ljubezen, ki je za vedno povezala naju, je povezovala tudi najina očeta. V hiši mojega danes že pokojnega očeta še vedno visi uokvirjena črno-bela fotografija s skupino osnovnošolcev na vrhu Triglava, ob njih pa je moj oče v vlogi mladinskega planinskega vodnika. Ko sem bil še majhen, mi je večkrat s prstom ponosno kazal fanta na sliki: "To je pa Marijan Lačen, ki je zrasel v odličnega alpinista in direktorja!" Nisem ga poznal, a do prijatka Lačen sem gojil globoko spoštovanje.

Mnogo let pozneje, ko sem že zaključil študij, sva nekega dne s Katjo¹ sestopala z zgornjega sektorja plezališča v Topli in v steni naletela na dva golobrada fantiča. Imela sta staro konopljeno vrv, ki je bila prekratka, da bi varujoči plezajočega spustil nazaj na tla, potem ko je ta vpel vrv v varovališče na vrhu smeri. Plezalec je nemočen obvisel nekje med zemljo in nebom. Iz nahrbtnika sem vzel plezalno vrv in fanta rešil iz nerodnega položaja. Pogumni fantin, ki ga je razganjalo od energije, ni bil nihče drug kot Grega Lačen, ki je v

kleti našel staro očetovo vrv in se z njo namenil svojim plezalnim podvigom naproti. A če je bil začetek neroden, je bilo nadaljevanje izjemno. Niti dvajset jih še ni štel, ko je že zmogel slovito steno El Capitan v Yosemiteh. Z veliko naglico so si sledile preplezane smeri in udeležbe na odpravah v zunajevropska gorstva. V ekipi obetavnih slovenskih alpinistov se je povzpел na himalajski osemtisočak Daulagiri. Stopil je na najvišjega med najvišjimi, na vrh sveta, Mount Everest. To so bila leta, ko se najine poti niso križale, a z vsako novico, ki je prišla do mene, je raslo spoštovanje do golobradega fantiča, ki je medtem zrasel v pogumnega moža.

*Grega in Andrej
nad taborom dve,
Broad Peak 2012*

Foto: Ludvik Golob - Iki

¹ Katja Gradišnik, Andrejeva žena.

In medtem ko so se generacije najuspešnejših slovenskih alpinistov menjavale, je Grega ostajal med najboljšimi. Neizmerna ljubezen do sten in neskončnih lepot gora, želja po iskanju meja lastnih sposobnosti, jeklena volja in neskončna energija so ga gnale, da v nobenem življenjskem obdobju ni odložil plezalne opreme v kot. Ravno nasprotno. Z leti je bil vedno boljši, poln idej, motivator in vodja, ki je k novim podvigom znal pritegniti številne prijatelje in alpiniste. Tudi v meni, ki sem za kar precej let nehal plezati in sem se posvetil družini, vzpostavljanju eksistenčne baze in vodenju *Matere fabrike*, je s karizmo in zanosom znal zanetiti latentno iskro. V knjigi *Sanje*, s podnaslovom *Koroška 8000*, sem zapisal: "In takrat me je Grega, kot že večkrat v preteklosti, povabil na plezanje. In ravno dovolj sončen je bil tisti zimski dan, ravno dovolj strma stena Dolgega hrbta, dovolj dobre snežne razmere in dolga tura, da je zavel vetrič, odpihnil siv pepel in nepričakovano je zažarelo." Kdor tega ni doživel, ne more razumeti. Tega se ne da opisati z besedami, saj so preskromne in prerevne za tako veličastne občutke. Začutiš jih globoko v sebi in deliš s sorodnimi dušami.

Zato vedi, dragi moj Grega, takrat sem ponovno začel živeti sanje. Tvoje, Grega, in svoje. Omogočil si mi, da sem dosanjal sanje, ki sem jih sanjal v srednji šoli in študentskih letih, a nisem bil dovolj drzen, da bi jih uresničil. Ti veš, da sanje, ki jih sanjamo pri belem dnevu, dobijo pravo vrednost in smisel z uresničitvijo. Srečen je, kdor dosanja svoje sanje. Ti si obudil idejo o

"Brez sanj ne moreš ustvariti idej, ki bi jih osmislil. Potem lahko samo životariš in čakaš na svoj bridki konec, da se reinkarniraš v muho ali komarja."

odpravi Koroška 8000 in nas povezal, da smo dosanjali sanje generacij koroških osvajalcev nekoristnega sveta in stopili na vrh Broad Peaka, enega izmed štirinajstih vrhov na svetu, višjih od osem tisoč metrov.

Ničkolikokrat sva si zmagovito segla v roke na robu stene, se objeta trepljala po ramenih na vrhu gore, občudovala prelep sončni zahod, ki ga je Grega s pomočjo mobilnega telefona delil s svojo drago Evo. Na skalni polički sva v hladni noči bivakirala in zrla v nebo, na katerem je mrgolelo zvezd. V daljni Kirgiziji sva bliže nebu kot zemlji visela v klinih, čez glavo pokrita z vrečo za bivakiranje, in čakala, da nevihta mine. V Fitz Royu sva bila tri dni brez kühnljaka in iz iste čutarice sva pila vodo, ki sem jo nalovil, ko se je slinila po skali nedaleč od mesta, kjer sva prebedela noč. In ko naju je začelo najedati domotožje, sva se pogovarjala o družini, njegovi in moji. Samo družino je ljubil tako zelo kot doživetja v gorah.

Hitel je od potovanja do potovanja, od stene do stene, da mu je bilo le težko slediti. V torek smo bili z

njegovo družino skupaj na plezalni steni, v sredo sva s smučmi hitela na Peco, v četrtek sva frikala v Železni Kapli in za petek nama je izbral smer na Jezerskem. Le kdo bi vedel, kam se mu je tako zelo mudilo ... Pogosto mi je rekel: "Zdaj plezaj, ko boš star, ne boš mogel več!"

Njemu starost ne bo dana. A v kratkem življenju je preplezal, prehodil, doživel, videl, ustvaril in dosegel več kot številni v treh dolgih življenjih skupaj.

Najina prva velika zimska tura, ki je mene ponovno zvabila v čarobni svet vertikale, je bila na Jezerskem. Tam sva doživela tudi svojo zadnjo. Pridružil si se številnim prijateljem, ki so leteli na krilih svojih sanj in za vedno ostali v gorah. Del tebe bo večno plaval z oblaki v našem svetu, med prepadnimi stenami in gorami, kjer so razgledi in lepote dosegljivi le izbrancem. Drugi del pa bo za vedno ostal v tvojih treh dekletih, April, Zanu in Evi, tvojih svojcih, prijateljih in alpinistih, ki si jim bil in jim boš vzornik. In v meni. Saj jaz sem ti in ti si jaz. Hvala ti, Grega, prijatelj moj za vedno! ●

*Spominska smer Saše Kamenjeva, poslednji Gregov vzpon
Foto: Andrej Gradišnik*